

Uvažujete o změně automatizovaného knihovního systému?

Eva Cerniňáková

XVI. Seminář knihoven paměťových institucí Zlínského kraje (Zlín 23. 11. 2017)

Varianty výběru

Typy softwaru

- *(Software vytvářený na “na míru”)*
- Komerční software
- Otevřený software

Knihovní softwary v ČR

Komerční

S otevřeným zdrojovým kódem

(též “open source”, “otevřené” či “svobodné” softwary)

Typ implementace

- Software spravovaný samotnou knihovnou
- Dodání "na klíč" (hardware + software)
- Hostovaný systém (software jako služba)
- Cloudová řešení
  - Software jako služba (SaaS)
  - Infrastruktura jako služba (IaaS)

Typ katalogu

- Knihovní systém jedné knihovny (málo poboček/homogenní potřeby)
- Knihovní systém instituce se složitou hierarchií (více poboček/různé potřeby)
- Regionální systém
- Společný katalog více nezávislých knihoven

Otevřený software

- Otevřený zdrojový kód
  - Možnost přizpůsobení
  - Možnost ovlivnění vývoje
- Spolupráce a sdílení v rámci komunity
- Vývoj se platí jen jednou
- Nulové náklady na licence při pořízení a přechodu na vyšší verzi
- Nezávislost na dodavateli
- Svoboda dlouhodobého testování

Výhody

Otevřený software

- Nutno zajistit správu knihovního systému
- Zodpovědnost za dodržování standardů a interoperabilitu
  - s národním prostředím
  - s externími službami a aplikacemi
  - se spolupracujícími subjekty
- Přizpůsobení má své limity
- Licence zdarma není zadarmo

Rizika

Svoboda => odpovědnost

Jak začít

Analýza poslání a kontextu knihovny

- Poslání knihovny
- Cílová skupina uživatelů
- Oblasti činnosti
- Velikost a členitost organizační struktury
- Spolupracující subjekty
- Propojení a kooperace s dalšími systémy

Analýza situace knihovny

- Stávající technologické zázemí
- Dostupnost IT podpory
- Stav migračních dat
- Personální zdroje
- Skladba rozpočtu
- Požadavky na nové funkce a rozvoj

Analýza rolí a potřeb

Kdo

Co

Kdy

Jak dlouho

Kde

Za jakých podmínek

Oprávnění a pravidla

- Pro konkrétní činnosti
  - Pro konkrétní organizační jednotku/úroveň
  - Možnost přidělení oprávnění jinému uživateli
  - Výpůjční politiky a pravidla
-

Procesy a pracovní postupy

**Používaný knihovní
software ovlivňuje knihovní
procesy a postupy**

Analýza a hodnocení
procesů knihovny

- Optimální
- Akceptovatelné
- Požadovány změny
- Nevyhovující

Příležitost ke změně

Nové služby a trendy

Nové technologie

Nové kooperativní projekty

Jiná očekávání uživatelů

Ale vždycky se to
dělalo takhle...

Finanční zdroje

Poznámky k podmínkám dotačního programu VISK 3

- Knihovní standardy
- Zapojení do kooperativních projektů
- Zohlednění uživatelů se specifickými potřebami
- 5letá udržitelnost

Bez koho to nejde

Spolupráce personálu

Podpora zřizovatele

- IT administrátor
- Systémový knihovník

(možnost externí služby v závislosti na zvoleném typu implementace knihovního softwaru)

Praktické kroky při výběru softwaru

Získávání informací

- Rešerše
- Žádost o informace u dodavatelů / poskytovatelů podpory
- Reference dalších knihoven
- Vyzkoušení softwaru (testovací instalace, demo verze)

Žádost o nabídku

Specifika knihovny

- Poslání knihovny a cílová skupina
- Struktura organizace
- Kooperativní projekty
- Stávající infrastruktura
- Stávající knihovní systém a jeho kapacita

Specifikace požadavků:

- Moduly a funkce systému
- Granularita oprávnění
- Možnosti podpory
- Typ(y) implementace
- Školení
- Dokumentace

Evaluace nabídek

- Splnění definovaných požadavků
- Využití stávající infrastruktury
- Možnosti dodavatele (implementace hardwaru a softwaru, možnosti podpory, časový plán)
- Situace softwaru vzhledem k současným trendům
- Možnosti rozšíření (kapacita, technologické inovace, kooperace)
- Celkové náklady (včetně "skrytých" nákladů a udržitelnosti min. dalších 5 let)
- Finanční stabilita a "historie" dodavatele
- Zkušenosti dodavatele s implementací ve srovnatelné knihovně
- Počet funkčních implementací

Technologický plán

Podle zvoleného softwaru
(specifikace minimálních
požadavků na hardware)

Podle typu implementace

- Analýza stávající infrastruktury (hardware i software)
  - Server a jeho komponenty
  - Pracovní stanice pro personál a uživatele
  - Síťový hardware a software
  - Periferní zařízení (tiskárny, čtečky kódů a čipů, RFID, samoobslužná řešení, brány...)
  - Další vybavení (čtečky, tablety...)
-

Proces změny softwaru

Převod dat

Příprava

- Revize fondu
- Hromadné změny a přesuny
- Testovací exporty a importy
- Čištění dat

Migrace dat

- Export dat ze stávajícího systému
- (Konverze)
- Import do nového softwaru
- Testování (čištění)

- Bibliografické údaje
  - Údaje o exemplářích
  - Údaje o čtenářích
  - Údaje o výpůjčkách
  - Údaje o rezervacích
  - Údaje o platbách
  - Údaje o akvizici
-

Nejen migrace dat

- Základní nastavení systému
- Testování modulů a procesů
- Nové pracovní postupy a jejich dokumentace
- Školení personálu
- Plán zahájení provozu
- Informační kampaň pro uživatele
- Uzavření stávajícího systému

Strategie přechodu

- Jednorázový přechod (“velký třesk”)
- Postupná implementace (nutno zajistit kontinuitu dat)
- Nenásilný přechod (dlouhodobé testování)
- Různé kombinace uvedeného

Plánování provozu systému

- Každodenní fungování
- Zálohování a obnova dat
- Plán údržby
- Plán aktualizací
- Financování
- Rozvoj a plánování

**Děkuji za
pozornost**

Eva Cerniňáková

cernin@jabok.cz
